

M. Z.

8. februar 2021 ob 17:25
Ljubljana - MMC RTV SLO, STA

Preberi članek

Predlog novega gradbenega zakona razdvaja arhitekta in inženirje

Ministrstvo zavrača trditve, da bo poseg v prostor mogoč tudi brez arhitekta

Predlog novega gradbenega zakona, ki naj bi popravil in dopolnil obstoječe rešitve, da bi bili postopki hitrejši, je razdelil arhitekturno in inženirsko stroko, predvsem glede vodenja projektov. Zakonski predlog bo v vladni obravnavi predvidoma marca.

Na Zbornici za arhitekturo in prostor opozarjajo, da bo vodja projekta lahko arhitekta k načrtovanju povabil šele v fazi projekta za izvedbo in da bo takrat arhitektura podrejena rešitvam, ki jih je že določil geodet ali strojni inženir kot vodja projekta. "Takrat lahko arhitekt doprinese zgolj še dekoracijo," pravijo. Foto: BoBo/Srdjan Živulović

Ministrstvo za okolje in prostor predlog novega gradbenega zakona, ki bo nadomestil zakon, uveljavljen v letu 2018, še usklajuje. "Zakon je trenutno v fazi medresorskega usklajevanja. Predložitev predloga na vlado je predvidena v marcu 2021," so povedali na ministrstvu. Osnetek zakona je bil avgusta lani v javni obravnavi, nato je bila ta za 10 dni podaljšana med drugim na predlog Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS) in inženirske zbornice Slovenije (IZS).

Arhitekti: Ukinja se potreba po arhitekturni stroki

V ZAPS-u v celoti zavračajo zakonski predlog, ker po njihovem mnenju ukinja potrebo po arhitekturnem načrtovanju grajenega okolja. Zaradi ukinjanja zahtev strokovne kompetentnosti vodje projekta bo dolgoročno povzročil izjemno škodo slovenski arhitekturi, prostoru in kulturni krajini ter degradiral kakovost našega bivalnega okolja, so prepričani. "Obžalujemo, da se je v sporu glede vodje projektiranja med IZS-jem in ZAPS-jem oziroma predvsem med gradbenimi inženirji in arhitekti ministrstvo za okolje in prostor namesto iskanja kompromisnih rešitev v celoti postavilo na stran IZS-ja in poslovnih interesov večjih gradbenih projektantskih podjetij," so zapisali.

Kot sporen izpostavljajo 14. člen, po katerem bo lahko vodja projekta predstavnik katere koli stroke, ki sodeluje pri projektu. Ker lahko gradbeno dovoljenje pridobi vodja projektiranja sam, brez sodelovanja drugih strok, bodo po novem možne katere koli možnosti – na primer, da bo gradbeno dovoljenje za vrtec lahko pridobil inženir strojništva, za šolo inženir elektrotehnike, za bolnišnico statik ipd. "Strokovnost s tem izgublja ves smisel. Pri vseh primerih bo gradbeno dovoljenje za našete objekte lahko pridobljeno popolnoma brez sodelovanja arhitekta," so ogorčeni v ZAPS-u.

Dodajajo, da bo vodja projekta lahko arhitekta k načrtovanju povabil šele v fazi projekta za izvedbo in da bo takrat arhitektura podrejena rešitvam, ki jih je že določil geodet ali strojni inženir kot vodja projekta. *"Takrat lahko arhitekt doprinese zgolj še dekoracijo,"* pravijo. Predlog po njihovem mnenju celo dopušča, da se celotna projektna dokumentacija za stavbo izdela povsem brez sodelovanja arhitektov. *"Ministrstvo za okolje in prostor s tem dolgoročno ukinja potrebo po arhitekturni stroki sploh,"* poudarjajo.

📷 Predlog zakona po mnenju Zbornice za arhitekturo in prostor celo dopušča, da se celotna projektna dokumentacija za stavbo izdela povsem brez sodelovanja arhitektov. Foto: Pixabay/Daniel McCullough/Unsplash

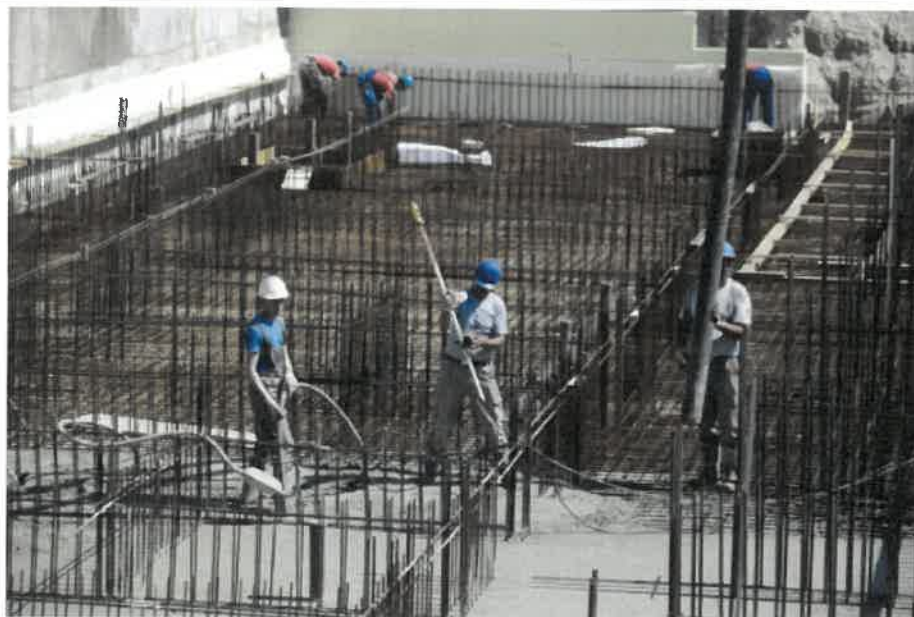
V ZAPS-u so tudi ostro proti določili 32. člena, da IZS pripravi in potrdi standard, ki vsebuje strokovne vsebine načrtov arhitekture (standardizirane popise obrtniških del), čeprav arhitekta zastopa ZAPS, ne IZS. Ta člen po navedbah zbornice v praksi pomeni, da bodo v skupščini IZS-ja predstavniki gradbenih, strojnih, požarnih in drugih inženirjev odločali o vsebini in obliki dela načrtov arhitekture.

Inženirska zbornica: Inženirji imajo kompetence za vodenje projektov

V IZS-ju pravijo, da so pri opredelitvah vodje projekta za ohranitev dosedanje ureditve (po trenutnem in tudi prejšnjem zakonu), po kateri lahko pooblaščen inženirji nastopajo kot vodja projekta za stavbe in za investitorje pridobivajo tudi gradbena in uporabna dovoljenja. *"Ne razumemo, zakaj je to naenkrat postalo sporno, saj imajo pooblaščen inženirji znanja in kompetence, da to nalogo opravljajo,"* so v objavi na svoji spletni strani v sredo navedli pri zbornici.

Po mnenju IZS-ja so rešitve v predlogu novega zakona v delu, ki obravnava udeležence in njihova pooblastila, *"predvsem v korist arhitektov, še posebej s pridobitvijo vodenja del, za katera po mnenju IZS-ja sploh nimajo ustreznih kompetenc". "S temi spremembami je ministrstvo porušilo logična in strokovno podprta razmerja, vzpostavljena z zakonom o arhitekturni in inženirski dejavnosti,"* so prepričani.

V IZS-ju pravijo, da ministrstvo njihovih bistvenih pripomb, podanih med javno obravnavo, ni upoštevalo. Menijo, da rešitve v predlogu zakona nikomur ne ustrezajo, zato ne vidijo pravega razloga za nadaljevanje, razen če bi se ministrstvo odločilo samo za nujne spremembe veljavnega zakona, ki bi odpravile ključne postopkovne ovire in skrajšale postopke. Ministra Andreja Vizjaka so zaprosili za sestanek o novem zakonu.

📷 "Ne razumemo, zakaj je to naenkrat postalo sporno, saj imajo pooblaščen inženirji znanja in kompetence, da to nalogo opravljajo," so o polemikah glede novega predloga zapisali pri Inženirski zbornici. Foto: BoBo

Ministrstvo: Ne želimo zmanjšati vloge arhitektov

Ministrstvo zavrača trditve ZAPS-a, da bo poseg v prostor mogoč tudi brez arhitekta. "Po novem predlogu se vsebina projektne dokumentacije in zahteve po načrtih s področja arhitekture prav nič ne spreminjajo glede na veljavno ureditev. Načrti s področja arhitekture in sodelovanje arhitektov pri vseh posegih v prostor in načrtovanju stavb so koristni in potrebni. V predlogu GZ-1 je spremenjena le določba glede zahtev za vodjo projektiranja, če pri projektiranju sodeluje več pooblaščenih strokovnjakov oziroma inženirjev in arhitektov," so navedli na ministrstvu.

V tem primeru bo po predlogu zakona projektant določil vodjo projektiranja stavb izmed pooblaščenih strokovnjakov, ki sodelujejo pri projektiranju, ki pa ne bo nujno arhitekt, kot je zdaj v veljavi. "Velja zaupati strokovnosti projektanta, da bo znal izbrati vodjo projektiranja izmed pooblaščenih strokovnjakov, ki sodelujejo v projektu, na podlagi referenc in znanja, ne le na podlagi tega, da je nekdo po izobrazbi arhitekt," pravi ministrstvo.

Na ministrstvu so izpostavili določbe 36. člena predloga zakona, po katerem bo projektant projektno dokumentacijo izdelal z arhitekturnimi, gradbenotehničnimi, krajinsko-arhitekturnimi in drugimi rešitvami ter v projektiranje vključil pooblaščen arhitekta, pooblaščen krajinske arhitekta in pooblaščen inženirje z različnih področij glede na namen in zahtevnost objekta. "Torej na podlagi določb predloga GZ-1 ni bojzani, da arhitekti ne bi imeli pomembne vloge pri praktično vseh posegih v prostor, ki jih opravljajo v skladu z zakonom o arhitekturni in inženirski dejavnosti," so dodali.

O zahtevi ZAPS-a za spremembo 32. člena pa ministrstvo trdi, da bo tudi na podlagi predloga novega gradbenega zakona strokovno vsebino načrtov arhitekture določal ZAPS. Predlagani člen določa le, da standardizirane popise del, materialov in opreme za gradnjo stavb v gradbeništvu, v soglasju z ministrom, objavi IZS v sodelovanju z ZAPS-om, GZS-jem in OZS-jem ter drugimi udeleženci pri graditvi in predstavniki strokovnih organizacij.

Predlogi sprememb gradbene zakonodaje razdvojili arhitekta in gradbenega inženirja

Arhitekti opozarjajo, da predlogi sprememb gradbene zakonodaje prišejo njihovo stroko, gradbeniki trdijo nasprotno

VASILJ KRIVČEC
vasilj.krivcec@finance.si

V medijih, na RTV Slovenija, v Delu in Večeru, smo zasledili poročila, po katerih je Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije proti predlogom sprememb gradbene zakonodaje.

Glavni očitke je, da s predlogom zakona odpravlja potrebo po arhitekturnem načrtovanju stavb in arhitekturni stroki, temu gradbena stroka nasprotuje.

Kaj je jabolko spora?

Pravzaprav gre za en sam člen. V veljavni zakonodaji za tretji odstavek 12. člena, v predlogu novega zakona pa za 14. člen. Oba člena določata, kdo je lahko vodja projekta za dokumentacijo, potrebno za pridobitev gradbenega dovoljenja. Veljavni zakon v tem delu pravi takole: »Projektant mora za vodenje izdelave projektne dokumentacije določiti pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje (v nadaljnjem besedilu: vodja projekta) in ki zanj opravlja poklicne naloge v eni od predpisanih oblik v skladu z zakonom, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost. Vodja projekta koordinira izdelavo projektne dokumentacije in jo potrdi.«

Besedilo tretjega odstavka 14. člena predloga novega gradbenega zakona je sicer na prvi pogled zelo podobno dikciji, ki je v veljavni zakonodaji, vendar s pomembno razliko, pravi pa takole: »Projektant mora za vodenje izdelave projektne dokumentacije določiti vodjo izdelave projektne dokumentacije (v nadaljnjem be-

sedilu: vodja projekta). Vodja projekta se določi izmed sodelujočih pooblaščenih arhitektov ali pooblaščenih inženirjev glede na vrsto gradnje, klasifikacijo objekta in okoliščine gradnje. Vodja projekta vsebinsko koordinira izdelavo projektne dokumentacije in jo podpiše skupaj s projektantom, s čimer jamčita, da projekt izpolnjuje pogoje iz tega zakona. Vodja projekta za novogradnje stavb je praviloma pooblaščen arhitekt, vodja projekta za novogradnje gradbeno inženirskih objektov in drugih gradbenih posegov je praviloma pooblaščen inženir ustrezne stroke.« Srž spremembe je po naših poizvedovanjih v poudarjeni besedi praviloma. Ta namreč pušča več odprtih možnosti, kdo lahko prevzame vlogo vodje projekta.

Argumenti ZAPS

V Zbornici za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS) poudarjajo, da je v veljavni zakonodaji vodja projekta določen po načelu prevladujoče stroke. V predlogu spremembe gradbenega zakona po njihovem mnenju stroka vodje projekta ni več določena in bi glede na tip objekta lahko projekta vodil strokovnjak za karkoli. »Ker vodja projekta sprejme ključne odločitve pri projektu in ga tudi pripelje do gradbenega dovoljenja, bo z novim zakonom naše grajeno okolje dano v roke nekompetentnim osebam,« pravi predsednik ZAPS Tomaž Krištof in dodaja, da mora biti vodja projekta za viadukt gradbeni inženir, vodja projekta za daljnovod mora biti inženir elektrotehnike in vodja projekta za stavbe mora biti arhitekt.

Na ZAPS dodajajo, da bo po novem lahko gradbeno dovo-

ljenje za vrtec pridobil inženir strojništva, gradbeno dovoljenje za stanovanjsko naselje bo lahko pridobil inženir požarne varnosti, gradbeno dovoljenje za dom starejših pa inženir elektrotehnike. »Sodelovanje arhitekta pri načrtovanju grajenega bivalnega okolja ne bo več nujno, ali pa se bo arhitekt pridružil projektu šele v zadnji fazi, ko je že pridobljeno gradbeno dovoljenje in prave možnosti za arhitekturno načrtovanje ni več,« dodaja Krištof.

Argumenti gradbene stroke

Vendar na Zbornici gradbeništva in industrije gradbenega materiala pri GZS menijo drugače. Direktor te zbornice Gregor Ficko na trditve arhitektov, da bo s tem povzročena škoda arhitekturni stroki, odgovarja, da so iz trte izvite. »Tudi ko je vodja projekta pooblaščen inženir, je v izdelavo projektne dokumentacije vključen pooblaščen arhitekt, ki izdelava enega od načrtov projektne dokumentacije, in sicer je to načrt arhitekturne, ki ga ne more in ne sme izdelati nihče drug kot pooblaščen arhitekt,« pravi Ficko.

Po njegovem mnenju mora vodja projekta poznati stroko in imeti ustrezne reference, za kar poleg specialističnih znanj potrebuje tudi vodstvene sposobnosti. Pri projektiranju vsake stavbe morajo biti zato, da bo ta varna in zanesljiva za uporabo, vključene vse stroke, ki to zagotavljajo. Pri projektu morajo sodelovati najmanj arhitekt, gradbeni, strojni ter inženirja elektrotehnike in požarne varnosti. Pri projektiranju industrijskih stavb morajo sodelovati še strokovnjaki s področja tehnologije. »V odvisnosti od vrste stavbe je vloga enih

oziroma drugih strok večja, zato ni primerno posploševati in vnaprej predpisovati, katera stroka to je. Imenovanje naj se prepusti direktorju projektnega biroja, ki prevzame posel in zanj tudi odgovarja,« razlaga Gregor Ficko, ki sicer dodaja, da bi bilo najbolje, če bi direktor projektnega biroja imenoval vodjo projekta v soglasju z investitorjem, ki investicijo plača, s čimer bi se izognili imenovanju oseb s premalo referencami.

Vsi se strinjajo, da potrebujejo drug drugega

Obe strani se strinjata le v tem, da se brez sodelovanja med arhitekturno in inženirskimi strokami stavb ne da projektirati. ZAPS vztraja pri stališču, da je sodelovanje med strokami nujno, arhitekt ne more končati projekta za stavbo brez statičnega izračuna, ki ga naredi gradbeni inženir. ZAPS je objavil več mnenj in stališč do sprememb gradbenega zakona, ki so objavljeni na njihovi spletni strani (www.zaps.si).

Gradbena stroka pa opozarja, da je proces gradnje skupek interdisciplinarnega dela vseh udeležencev v graditeljskem procesu in pomeni intenzivno medsebojno sodelovanje vseh inženirjev. Brez sodelovanja geomehanika ali gradbenega inženirja s področja konstrukcij stavba ne bo varna in se bo ob potresu morda zrušila; brez sodelovanja elektro- in strojnih inženirjev v objektu ne bomo mogli zagotoviti osnovnih komunalnih, telekomunikacijskih in energetskih dobrin, kot so elektrika, voda in internet; in seveda brez sodelovanja arhitektov stavba ne bo funkcionalna. Vse graditeljske stroke so torej potrebne in pomembne za varno, udobno in funkcionalno gradnjo in ena sama stroka ne prevladu-

je in ne more prevladovati nad drugimi. Na straneh Zbornice za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala so objavili svoj komentar ob sprejemanju gradbene zakonodaje, ki so ga podpisali projektanti, predstavniki gradbenih fakultet, zavodov **GZS** in Inženirske zbornice Slovenije.

■ **Arhitekti poudarjajo, da v predlogu sprememb gradbenega zakona stroka vodje projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja ni več določena, gradbeniki pa trdijo, da bodo arhitekti vedno vključeni v ta proces, a da ga mora voditi kompetentna oseba s strokovnimi referencami in vodstvenimi sposobnostmi, ne glede na to, iz katere stroke prihaja.**